

Dkt. Tiberius Rata, Theolojia ya Agano la Kale, Kipindi cha 7, Mungu kama Mrejeshaji

© 2024 Tiberius Rata na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Tiberius Ratta katika mafundisho yake kuhusu Theolojia ya Agano la Kale. Hii ni kipindi cha 7, Mungu kama Mrejeshaji.

Leo, tutazungumzia kuhusu Mungu kama Mrejeshaji. Mungu huchukua dhambi kwa uzito na akawaambia watu wake, msipotubu, nitawapeleka uhamishoni. Nitachukua kutoka kwenu nchi niliyowaahidi. Na manabii wanazungumza mengi kuhusu sababu ya uhamisho huu.

Kwa kweli, tunaposoma manabii, kuna mada hizi tatu zinazoendelea kurudiwarudiwa. Dhambi, hukumu, na urejesho. Kwa hivyo wana wa Israeli wametenda dhambi, na Mungu huwatuma manabii na kuwaambia, Bwana asema hivi, mmetenda dhambi.

Na kwa sababu umetenda dhambi, Mungu anasema, nitakuhukumu. Na moja ya hukumu ilikuwa uhamisho. Anasema nitakupeleka uhamishoni.

Na Mungu alifanya hivyo hasa. Kwa ufalme wa kaskazini hadi uhamishoni wa Ashuru na kwa ufalme wa kusini wa Yuda hadi uhamishoni wa Babeli. Lakini unaposoma manabii, lazima usome hadi mwisho kwa sababu pia kuna lugha ya urejesho.

Mungu anaahidi na anasema, Nitakurudisha. Nitakurudisha. Watu wengi huacha kusoma manabii kwa sababu wakati mwingine ni jambo la kuchosha na linalojirudia.

Dhambi, hukumu, dhambi, hukumu. Lakini lazima usome hadi mwisho wakati kuna lugha ya urejesho. Mungu huahidi kila wakati kwamba atawarudisha watu wake na kwamba kutakuwa na urejesho.

Kwa hivyo, Mungu anayehukumu pia ni Mungu anayerejesha. Sasa ufafanuzi rahisi wa Kiingereza wa urejesho ni kurudisha kwenye nafasi au hali ya awali. Lakini tunapozungumzia urejesho wa kibiblia, tunazungumzia kuhusu urejesho wa bahati ya watu wa Mungu baada ya kupitia uhamishoni.

Na tena, tunapaswa kukumbuka kwamba falme za kaskazini na kusini zilienda uhamishoni. Waliporudi chini ya uongozi wa Zerubabeli, Ezra, na Nehemia, tuliona kwamba watu kutoka makabila yote walirudi. Ilikuwa ni marejesho kamili.

Kwa hivyo, ahadi za urejesho ni kwamba watu wa Mungu wapo katika manabii wote. Kwa hivyo, hebu tuangalie hatua kwa hatua, kwa mpangilio wa matukio. Kwa mfano,

tena, baadhi ya wasomi wanajadili tarehe ya Yoeli; wengine wanaiweka katika karne ya 9, na wengine labda baadaye.

Popote tunapotua, Yoeli aliahidi, Mungu, kupitia Yoeli, anaahidi kurudi kutoka uhamishoni. Kwa maana tazama, katika siku hizo na wakati huo nilipowarudisha mateka wa Yuda na Yerusalemu, ningewakusanya mataifa yote na kuwaleta chini katika bonde la Yehoshafati. Ndipo nitawahukumu kwa ajili ya watu wangu na urithi wangu Israeli, ambao wamewatawanya kati ya mataifa, nao wakaigawanya nchi yangu.

Kwa hivyo, Mungu anaahidi kurejeshwa kwa nchi. Songa mbele hadi karne ya 8, kupitia Amosi, mwishoni mwa kitabu, nami nitarudisha utumwa wa watu wangu Israeli, nao watajenga upya miji iliyoharibiwa na kuishi ndani yake. Pia watapanda mizabibu, na kunywa divai yake, na kufanya bustani, na kula matunda yake.

Wazo ni kwamba marejesho yatakuwa kamili. Ukiwa wa wakati wa Amosi, Hosea, na Yuda, kuna mavuno yaliyowekwa kwa ajili yako nitakapowarudisha mateka wa watu wangu. Isaya, ambaye pia ni nabii wa karne ya 8, ni kitu kidogo kwamba uwe mtumishi wangu ili kuinua makabila ya Yakobo na kuwarejesha waliohifadhiwa wa Israeli.

Pia nitakufanya uwe nuru kwa mataifa ili wokovu wangu ufike hata mwisho wa dunia. Katika kila karne, Mungu hutuma manabii na kusema, Nitakuhukumu, lakini pia nitakurejesha. Kama Bwana aishivyo, Yeremia aliwaleta wana wa Israeli kutoka nchi ya kaskazini na kutoka nchi zote alizowafukuza, kwa maana nitawarudisha katika nchi yao wenyewe, niliyowapa baba zao.

Kwa njia, Yeremia inaangazia karne ya 7 na ya 6 kwa sababu alishuhudia uharibifu wa Yerusalemu mwaka wa 587. Kwa njia, katika Yeremia, Mungu anatumia lugha nyingi za hukumu, lakini pia kuna lugha nyingi za urejesho. Sura ya 27, mstari wa 22, zitachukuliwa hadi Babeli, nazo zitakuwa huko hadi siku nitakapozijia, asema Bwana, ndipo nitakapozirudisha na kuzirudisha mahali hapo.

Kwa hivyo, katika Yeremia, Mungu hakusema tu kwamba walikuwa wakienda uhamishoni bali alitabiri kwamba uhamisho huo ungedumu miaka 70. Yeremia 29 mstari wa 14, Nitaonekana nanyi, asema Bwana, Nitawarudisha mateka yenu, nami nitawakusanya kutoka mataifa yote, kutoka mahali pote nilipowafukuza, asema Bwana, nami nitawarudisha mahali nilipowatuma. Kwa kweli ni hapa katika Yeremia, baada ya Yeremia 29 na 30 hadi 33, ambapo tuna kitabu kizima kinachoitwa Kitabu cha Faraja, ambapo Mungu anaahidi kutoa agano jipya.

Na sehemu ya hiyo pia ni lugha ya urejesho. Katika sura ya 32, watu watanunua mashamba kwa pesa, watatia sahihi na kutia muhuri hati, na kuwaita mashahidi katika nchi ya Benyamini, katika mazingira ya Yerusalemu, katika miji ya Yuda, katika

miji ya nchi ya vilima, katika miji ya nchi tambarare, katika miji ya Negebu, kwa maana nitawarudisha mateka yao, asema Bwana. Kwa hivyo, hii ni sehemu ya Kitabu cha Faraja au Kitabu cha Faraja, ambapo ingawa Yeremia anazungumza mengi kuhusu dhambi na hukumu, pia kuna lugha ya urejesho.

Kwa hivyo, Bwana Mungu asema hivi, sasa nitawarudisha mateka wa Yakobo, na kuwahurumia nyumba yote ya Israeli, nami nitakuwa na wivu kwa ajili ya mema yangu, kwa ajili ya jina langu takatifu. Kwa hivyo mna manabii wa kabla ya uhamisho, mna manabii wa uhamisho, na kisha mna manabii wa baada ya uhamisho. Lakini nini kitatokea baada ya uhamisho? Mna Ezra na Nehemia.

Na ni katika Ezra na Nehemia ambapo tuna maelezo ya urejesho halisi. Pia tuna maelezo ya kile kinachotokea katika Kitabu cha Ezra. Lakini sasa, kwa muda mfupi, neema imeonyeshwa na Bwana Mungu wetu kutuachia mabaki yaliyookoka.

Na hapa, tunapata wazo la theolojia ya mabaki. Tena, si kila mtu alienda uhamishoni, lakini si kila mtu aliyerudi. Lakini Mungu anazungumzia kuhusu mabaki waaminifu watakaorudi.

Kwa hivyo, theolojia ya mabaki ni muhimu sana katika manabii. Kwa hivyo, mabaki waliookoka, tupe kigingi katika mahali pake patakatifu ili Mungu wetu apate kuangaza macho yetu na kutupatia uhai kidogo katika utumwa wetu. Kwa maana sisi tu watumwa, lakini katika utumwa wetu Mungu wetu hakutuacha, bali ametuonyesha fadhili zake mbele ya wafalme wa Uajemi, ili atupe uhai, ili kuijenga upya nyumba ya Mungu wetu, na kuitengeneza magofu yake, na kutupa ukuta katika Yuda na Yerusalemu.

Ahadi zote za urejesho zimetimizwa katika vitabu vya Ezra na Nehemia. Sasa kama vile kulikuwa na uhamisho watatu uhamishoni, kuna kurudi tatu kutoka uhamishoni. Kuna uhamisho watatu: 605 KK, 597 KK, na 587 KK. Vivyo hivyo, una kurudi tatu kutoka uhamishoni chini ya viongozi tofauti.

Kwa hivyo la kwanza linaloelezwa katika Ezra 1-6 ni takriban Wayahudi 50,000 wanaorudi chini ya uongozi wa Shesh Bazar, Zerubabeli, na Yeshua. La pili linaelezwa katika Ezra 7-10: takriban Waisraeli 2,000 wanarudi chini ya uongozi wa Ezra. Kisha, la tatu, chini ya uongozi wa Nehemia, linarudi, na idadi isiyojulikana inarudi.

Wote watatu wameelezwa tena katika vitabu vya Ezra na Nehemia. Ezra na Nehemia wote wawili walithibitika kuwa viongozi wazuri ambao Mungu aliwainua kwa wakati huu. Sasa, Ezra ni kiongozi wa kiroho zaidi; yeye ni mwalimu wa sheria.

Nehemia, wakati mwingine ni mtu wa siasa; yeye ni gavana, lakini ni kiongozi. Na wakati mwingine, anapigana na neno kwa mkono mmoja na upanga kwa mkono

mwingine, jambo ambalo tunajifunza kwamba wakati mwingine kiongozi anahitaji kupanga na kuomba. Na kwa njia, Nehemia ni mtu wa maombi.

Tuna maombi yake mengi yaliyoandikwa katika kitabu cha Nehemia, lakini wakati mwingine tunajifunza kwamba ingawa tunapaswa kuomba, wakati mwingine tunapaswa kuacha magoti yetu na kufanya jambo fulani. Kwa hivyo uchamungu, kama mtu alivyosema, si mbadala wa maandalizi. Na wala maandalizi si mbadala wa uchamungu.

Unahitaji vyote viwili. Na Nehemia anathibitisha kuwa kiongozi huyu mkuu, na Ezra na Nehemia wote wawili ni viongozi wakubwa katika mchakato huu wa ukarabati. Katika Nehemia 3, una ujenzi upya wa ukuta, na wakati mwingine ukuta unasimamishwa, na ujenzi unasimamishwa kwa sababu ya Sanbalati, Tobia, na Gershomu Mwarabu.

Una upinzani mwingi. Na tunajifunza hapa kwamba wakati mwingine, tunapofanya jambo sahihi, tutakuwa na upinzani. Kumbuka kwamba upinzani si lazima uwe ishara kwamba unafanya jambo baya.

Wakati mwingine upinzani ni ishara kwamba unafanya jambo sahihi. Na tunaona hili katika Ezra na Nehemia kwa sababu wanapata upinzani mwingi. Na watu wanakula njama dhidi ya Nehemia.

Wanamsema vibaya. Wanasema uongo. Na bado Nehemia anavumilia.

Katika sura ya 6, tunaambiwa kwamba ukuta ulikamilika siku ya 25 ya Mlima Eluli kwa siku 52, ambayo ni wazi ni wakati wa miujiza. Na maadui zetu wote waliposikia habari zake, mataifa yote yaliyotuzunguka yaliogopa na kujiona kuwa na heshima kubwa, kwani yalitambua kwamba kazi hii ilikuwa imekamilika kwa msaada wa Mungu wetu. Hata wasioamini wanaona kinachoendelea na wanajua kwamba Mungu anafanya kazi.

Kisha, katika Nehemia, una orodha ya waliorudi, na hatimaye wanasherehekea Sikukuu ya Vibanda. Wanasherehekea Pasaka na kisha kuweka wakfu ukuta wa hekalu. Sasa, walirudi kutoka uhamishoni.

Je, hiyo ina maana kwamba waliishi kwa furaha milele? Hapana, tena, hawakurudi kwa sababu ya wema wa mioyo yao. Hawakurudi kwa sababu waliishi maisha matakatifu. Walirudi kwa sababu Mungu aliahidi kwamba watarudi.

Kwa hivyo, tunachokiona ni kwamba Mungu ni mwaminifu. Na Mungu si mtendaji wa ahadi tu, bali pia ni mtimizaji wa ahadi.

Sasa, tunapofika kwenye Agano Jipya, tunaona katika Luka na Matendo msisitizo huu wa urejesho wa Israeli. Swali ni, je, urejesho ulitimizwa kikamilifu? Kwa sababu Yesu anaposoma kutoka Luka Sura ya 4 katika sinagogi, kumbuka wanamletea kitabu akiwa katika sinagogi huko Nazareti. Yesu ananukuu kutoka Isaya 61, Roho wa Bwana yu juu yangu kwa sababu amenitia mafuta kuwahubiri maskini habari njema.

Amenituma kuwatangazia wafungwa uhuru, na vipofu kupata kuona tena, na kuwaachilia huru walioonewa, kutangaza mwaka wa neema ya Bwana. Kwa hivyo, je, marejesho ya Israeli yamekamili kama Isaya alivyotabiri? Isaya 61, tuna maandishi ya asili. Roho wa Bwana Mungu yu juu yangu kwa sababu Bwana amenitia mafuta kuwahubiri maskini habari njema.

Amenituma kuwaganga waliovunjika moyo, kuwatangazia mateka uhuru, na kufunguliwa kwa gereza kwa wale waliofungwa, kutangaza mwaka wa neema ya Bwana na siku ya kisasi cha Mungu wetu, kuwafaraji wote wanaoomboleza, kuwapa wale wanaoomboleza katika Sayuni, kuwapa taji nzuri ya kichwa badala ya majivu, mafuta ya furaha badala ya maombolezo, vazi la sifa badala ya roho dhaifu, ili waitwe mialoni ya haki, iliyopandwa na Bwana, ili atukuzwe. Watajenga magofu ya kale, watainua magofu ya zamani, watatengeneza miji iliyoharibiwa, magofu ya vizazi vingi. Wageni watasimama na kuchunga makundi yenu, wageni watakuwa wakulima wenu na watunza mizabibu yenu, lakini ninyi mtaitwa makuhani wa Bwana.

Watawaita wahudumu wa Mungu wetu; mtakula utajiri wa mataifa, na katika utukufu wao, mtajisifu. Badala ya aibu, kutakuwa na sehemu maradufu; badala ya fedheha, watafurahia sehemu yao; kwa hiyo, katika nchi yao, watamiliki sehemu maradufu, nao watakuwa na furaha ya milele. Kwa maana mimi, Bwana, napenda haki, nachukia wizi na uovu, nitawalipa kwa uaminifu, nami nitafanya agano la milele nao.

Uzao wao utajulikana kati ya mataifa, na uzao wao kati ya watu, na wote watakaowaona watakiri kwamba wana uzao wa Bwana uliobarikiwa. Nitafurahi sana katika Bwana, roho yangu itafurahi katika Mungu wangu, kwa maana amenivika mavazi ya wokovu, amenifunika vazi la haki, kama bwana harusi ajipambavyo kama kuhani kwa vazi la kichwani zuri, na kama bibi arusi ajisifuvyo kwa vito vyake. Kwa maana kama nchi itoavyo chipukizi lake, na kama bustani inavyochipusha kile kilichoipanda, ndivyo Bwana Mungu atakavyochipusha haki na sifa mbele ya mataifa yote.

Kwa hivyo, swali ni, je, haya yote yamekamili tayari, au je, ni sehemu ya urejesho bado ufanyike katika siku zijazo? Katika Matendo sura ya 3, mistari ya 9, 19 hadi 21, tunasoma, kwa hivyo tubuni, mrejee ili dhambi zenu zifutwe, ili nyakati za kuburudishwa zije kutoka kwa uwepo wa Bwana, ili amtume Kristo aliyewekwa kwa ajili yenu Yesu, ambaye mbingu lazima zimpokee hata wakati wa kutengeneza upya mambo yote ambayo Mungu alisema kwa kinywa cha manabii wake watakatifu

zamani . Loo , kwa hivyo inaonekana kama urejesho haukutimizwa wakati wa Ezra na Nehemia, lakini aina fulani ya urejesho inahitaji kutimizwa wakati wa utawala wa Kristo. Msomi NT Wright anapendekeza kwamba urejesho wa Israeli bado haujakamilika, kwamba kwa maana fulani Israeli bado iko katika hali ya uhamishoni.

Kwa hivyo, ametoa hoja kwamba kwa Wayahudi wengi, uhamisho wa Israeli haujaisha na hautaisha hadi Mungu awakomboe watu wake. Hii ni sawa na kile Paulo anachoandika katika Warumi 11 26, anapoandika mwishoni, Israeli yote itaokolewa. Kwa hivyo inaonekana katika nyakati za mwisho, karibu na kuja kwa pili kwa Kristo, kutakuwa na ubadilishaji mkubwa wa Wayahudi watakaomkubali Yesu kama Masihi.

Kama tunavyojua hivi sasa ziko moyoni kama Paulo anavyoandika katika Warumi. Hivi ndivyo NT Wright anavyoandika kwamba ingawa alikuwa amerudi kutoka Babeli, ujumbe mtukufu wa manabii haukutimizwa. Israeli bado ilibaki katika kifungo kwa wageni.

Mbaya zaidi, Mungu wa Israeli hakuwa amerudi Sayuni. Inavutia sana. Sasa Yeshua Ben Sira 100 KK alikuwa mwandishi na mjuzi wa Kiyahudi wa Kiyunani.

Yeye ndiye mwandishi wa kitabu cha Ecclesiasticus, kinachojulikana pia kama kitabu cha Sirach. Aliamini kwamba Israeli ilibaki katika hali ya ukandamizaji, angalau kwa wale waliotawanyika nje ya nchi katika hali ya uhamishoni. Na hili ndilo wazo ambalo NT Wright pia anakubali.

Pia tuna taswira za uhamishoni katika Hati-kunjo za Bahari ya Chumvi na kitabu cha Baruku wa Pili wa karne ya 2 KK. Wakati huo, baada ya muda mfupi, Sayuni itajengwa tena, na sadaka zitarejeshwa, na makuhani watarudi tena kwenye huduma yao, na mataifa yatakuja tena kuiheshimu lakini si kikamilifu kama ilivyokuwa hapo awali. Kwa hivyo, Yesu ana jukumu gani? Yesu anapowateua wanafunzi 12 swali ni, je, hili linakusudiwa kuashiria uundaji upya wa makabila 12 ya Israeli? Ni swali ambalo halina jibu.

Lakini Yesu anasema kwamba wanafunzi 12 watakaa katika viti vya enzi 12 waki hukumu makabila 12 ya Israeli. Kwa hivyo tena, inaonekana kuna mwendelezo wa lugha kutoka kwa manabii. Mathayo 19 28 Yesu anasema, kweli nawaambia katika ulimwengu mpya Mwana wa Adamu atakapoketi katika kiti chake cha enzi chenye utukufu ninyi mlionifuata mtaketi katika viti vya enzi 12 mki hukumu makabila 12 ya Israeli.

Tena, tukizungumzia, inaonekana hapa ndio lugha ya hukumu kwamba urejesho haujatimizwa bado. Kwa hivyo, Israeli iliyorejeshwa kabisa itakuwa sawa na kipindi kilichofikiriwa kabla ya uhamisho wakati Mungu alikuwa mfalme wa Israeli. Kwa hivyo, tunapofikiria mambo haya, tunapaswa pia kufikiria kuhusu ahadi, kwa mfano, zilizotolewa kwa Ibrahimu kwa sababu baadhi ya watu husema, baadhi ya ahadi

zilitimizwa, lakini Israeli haikupata tena ardhi yao kikamilifu, na hilo lilitokea tu wakati Kristo alipokuja tena.

Kwa hivyo , kuna unabii fulani ambao utatimizwa tu katika Eskatoni. Na Yesu anadokeza unabii wa Zekaria katika Marko 13. Katika Zekaria sura ya 2, tena, nabii wa baada ya uhamisho, kuanzia mstari wa 6, kuna maono, kimbieni kutoka nchi ya kaskazini asema Bwana kwa maana nimewatawanya kama vile pepo nne za mbinguni zinavyotangaza Bwana, kimbilieni Sayuni, ninyi mnaokaa na binti Babeli.

Naam, hili halizungumzii uhamisho wa kwanza wa Babeli kwa sababu hili liliandikwa baada ya hapo. Kwa maana Bwana wa majeshi asema hivi baada ya utukufu huu, nipeleke kwa mataifa yaliyowateka nyara; kwa maana yeye agusaye mboni ya jicho lake, tazama, nitatikisa mkono wangu juu yao, nao watakuwa mateka kwa wale wanaowatumikia; ndipo mtakapojua ya kuwa Bwana wa majeshi amenituma, imbeni na kushangilia, Ee binti Sayuni, kwa maana tazama, ninakuja, nitakaa katikati yako, asema Bwana, na mataifa mengi yatajiunga na Bwana siku hiyo, nao watakuwa watu wangu, nami nitakaa katikati yako, nanyi mtajua ya kuwa Bwana wa majeshi amenituma kwenu, naye Bwana atairithi Yuda na sehemu yake katika nchi takatifu, naye atachagua Yerusalemu tena. Kwa hivyo hii ni lugha ya kiekatoliki, na katika Marko sura ya 13, Yesu anarejelea kifungu hiki katika Marko 13:24: lakini katika siku zile baada ya dhiki hiyo, jua litatiwa giza, na mwezi hautatoa mwanga wake, na nyota zitaanguka kutoka mbinguni, na nguvu zilizo mbinguni zitatikisika; nao watamwona Mwana wa Adamu akija katika mawingu kwa nguvu na utukufu mwingi, ndipo atakapowatuma malaika na kuwakusanya wateule wake kutoka pepo nne, kutoka mwisho wa dunia hadi mwisho wa mbingu, lugha ambayo Zekaria aliitumia tena.

Kwa hivyo, Yesu alielewa ujumbe na huduma yake kama mwanzo wa mwisho wa uhamisho wa Israeli; hata hivyo, marejesho kamili hayatatokea hadi Kristo atakaporudi tena. Kwa hivyo, kwa namna fulani kuna utimilifu wa kihistoria wa haraka. Kulikuwa na utimilifu wa Kristo Kristo alipokuwa hapa, lakini kuna utimilifu wa mwisho Kristo atakaporudi tena.

Huyu ni Dkt. Tiberius Ratta katika mafundisho yake kuhusu Theolojia ya Agano la Kale. Huu ni kipindi cha 7, Mungu kama Mrejeshaji.